

אלרון העליון

מאורעות חייו של שופט העליון יוסף אלרון מעידים על אישיות יוצאת דופן. ילד שגדל במעברה, הקטן ביותר במשפחה בעלת 11 נפשות שעלתה מעיראק בשנות החמישים – הפך ברבות השנים לאחד מחמישה עשר העליונים. עם זאת, גם ממרומי העליון ניכר שרגליו נטועות בתוך עמו ומדינתו – ובכוחו להשיב את אמון הציבור למערכת המשפט

מאת: ד"ר שאול שארף | מגזין בית המשפט

סקירת פסיקותיו של השופט יוסף אלרון, שופט בית המשפט העליון, מגלה כי הוא מצוי לא פעם בדעת מיעוט. דעת מיעוט, בהרכב של שלושה שופטים, אינו חזון נפרץ בבית המשפט העליון ולכן רק עובדה זו כבר מלמדת על עצמאותו וחופש מחשבתו של השופט אלרון – כפי שנדרש משופטי ישראל. סקירת חייו מוסיפה נדבך נוסף המלמד על אישיותו הייחודית – כזו המקנה לו את הרגישות הנדרשת בפסיקותיו לטובת אזרחי המדינה ולהשבת אמון הציבור במערכת המשפט.

השופט אלרון אומנם מכהן בעליון אבל את דרכו התחיל מן התחתית – גם בחייו האישיים וגם בחייו המקצועיים. הוא נולד במעברת "מחנה דוד" שבחיפה, צעיר מבין תשעת ילדיהם של צדיקה ועובדיה, שעלו לישראל ממוסול שבעיראק בשנות החמישים. מספרים כי כבר בתור ילד היה פוקד את בית המשפט בחיפה כדי לצפות בדיונים ושם ספג את אהבתו לעולם המשפט. משירותו הצבאי השתחרר בדרגת סגן ועבד במסגרות ביטחוניות בלילות בלונדון כדי לממן לבדו את לימודי המשפטים באוניברסיטת בקינגהאם שבאנגליה. לאחר הסמכתו כעו"ד עבד כעצמאי 8 שנים שלאחריהם החל בקריירת שיפוט מזהירה שהחלה בשנת 1994 בבית המשפט השלום בחיפה. בשנת 2003 התקדם לבית המשפט המחוזי בחיפה ולאחר כעשור מונה לכהן כנשיא בית המשפט המחוזי בחיפה.

"גם בתחום המשפט הציבורי מגלה השופט אלרון חופש מחשבתי ויצירתיות מרשימה – במסגרת השבת אמון הציבור במערכת המשפט. ניכר כי בפסיקותיו בתחום המשפט הציבורי הוא מבטא ריסון שיפוטי וזהירות בהתערבות בשיקול הדעת המנהלי וביחסים שבין הרשות המחוקקת והרשות המבצעת"

במסגרת תפקידו יצא שמו למרחוק כי מי שדואג לחוסר האמון השורר בציבור כלפי מערכת המשפט, ותמיד חזר והדגיש כי יש להקדיש מאמצים להשבת אמון הציבור כי ללא כך אין זכות קיום לרשות השופטת. דאגתו לא הופנתה רק לגבי שיפור הממשק המנהלי שבין ציבור המתדיינים ועורכי הדין לבין בית המשפט, אלא גם כלפי השופטים עצמם הנדרשים לשיפור בתפקודם. גם מעורכי הדין לא חסך את הביקורת למאמץ בתפקידם להשיב את אמון הציבור במערכת. בשנת 2017 אישרה הוועדה למינוי שופטים פה אחד את מינויו לבית המשפט העליון.

פסיקותיו של השופט אלרון מתאפיינות ביצירתיות משפטית ובהירות מחשבתית – וכל זאת, כאמור, במטרה להשיב את אמון הציבור במערכת המשפט. כך למשל, הוא מדגיש

בפסיקותיו את חשיבות הקשר של מערכת המשפט עם האזרח. לעיתים קרובות הוא מציין את חשיבות הבנת הדברים מנקודת מבטו של אותו אזרח, שעבורו, "המפגש עם בתי המשפט הוא, לא פעם, מפגש טעון ומרגש, ולעיתים המפגש הדרמטי בחייו". בשל גישה כללית זו השזורה בפסיקותיו, בהן הוא מקפיד להעצים את האזרח בהתמודדותו מול רשויות המדינה ובהגנה על זכויותיו בכל תחומי המשפט, הוא תואר לא אחת על ידי פרופ' בועז סנג'ור בתור "שופט בעל רגישות אנושית". גם במישור הלאומי הוא נחשב לשופט ביטחוניסט. למשל הוא מבין שופטי בית המשפט העליון הסבורים כי יש לאפשר הריסת בתי מחבלים כאמצעי הרתעת. כך למשל פסק בעבר כי "חרף הספקות שהובעו בעת האחרונה בפסיקה ובספרות ביחס לכוח ההרתעה של הריסת בתים, עמדתי היא כי כאשר הוכיח המפקד הצבאי שקיים אפקט הרתעתי ראוי ומשמעותי, כבענייננו, הרי שאין להתערב בהחלטת הרשויות המוסמכות לעשות שימוש באמצעי זה". עצמאות השיפוטית מתבטאת גם במורכבות פסיקותיו בתחום המשפט הפלילי, שכן הללו מתאפיינות בשילוב של מדיניות ענישה מחמירה לצד עמידה דוקנית ובלתי־מתפשרת על זכויות נאשמים. עמדתו זו בלטה בפסק דין שניתן בהרכב מורחב של 9 שופטים, במסגרתו היה היחיד שסבר כי דיון בבקשת צו חיפוש בטלפון חכם חייב להיערך בנוכחות הנחקר למעט בהתקיימות תנאים מסוימים. בדומה, לא פעם הדגיש כי על רשויות החקירה להקפיד על הוראות הדין ועל הוראות נהלי החקירה וכי במקרים שבהם רשויות החקירה חורגות מסמכויותיהן – לא יזכו חוקרי המשטרה להכשרת מעשיהם מצד בתי המשפט.

גם בתחום המשפט הציבורי מגלה השופט אלרון חופש מחשבתי, מקצועיות רבה ויצירתיות מרשימה במסגרת מטרתו להשבת אמון הציבור במערכת המשפט. פסיקותיו בתחום המשפט הציבורי מגלות את הריסון השיפוטי וזהירותו בהתערבות בשיקול הדעת המנהלי וביחסים שבין הרשות המחוקקת והרשות המבצעת. מספר פעמים הביע את דעתו כי "את השימוש בעילת הסבירות יש להותיר כמוצא אחרון, במקרים שבהם פועלת הרשות בחוסר סבירות קיצוני – ובפרט כאשר קיים חשש לפגיעה בזכויות אדם כתוצאה מהחלטותיה". כמו כן ציין כי אין להידרש לסבירות שיקול דעת רשויות המנהל כלל במקרים שבהם נמצא כי הן פעלו בחוסר סמכות.

במקביל לתפקידיו, כיהן השופט אלרון כשופט צבאי במילואים, היה חבר במספר וועדות מקצועיות הנוגעות לתפקודי המערכת השיפוטית – בין השאר בצוות איתור לכהונת נשיא בתי המשפט השלום והמחוזי; שימש בתור ראש צוות הבדיקה לבחינת ההיבטים המערכתיים של ממשק העבודה בין השופטים הדנים בבקשות לפני הגשת כתב אישום לבין גורמי התביעה ועוד. כיום מתגורר בחיפה, נשוי לאיריס, רופאת עיניים במקצועה, ולהם שלושה בנים.

קורות חייו אינם רק מעידים על חריצות והתמדה כתכונות שהרקיעו אותו לשחקים, אלא בעיקר מבטאים את חיבורו לקרקע המציאות וכזוה החי בתוך עמו ומדינתו. הגנה על זכויות בסיסיות של האזרחים ושמירה על הצביון הלאומי בפסיקותיו מעידות כאלף עדים על עליונות אישיותו ומקצועיותו.